

Libri Tertij Distinctio. XXIX.

Questio. III.

170

ta charitatis ad deum quam amicitia ciuilis ad hominem. Sed in amicitia ciuilis quisvis habeat multas utilitates & delectationes an-
tas tam ad eas non habetur respectus secundum philosophos viii.
Et ergo similiter in amicitia ad deum non potest haberet respectus ad aliam mercetem seu utilitatem. **C**ad idem et qd dictis beatus Bern.,
de diligendo eo qd licet deo seruire sine premio non posset nisi tam et
in intuiciis premi serueretur. **T**in contrarium est qd dicitur in psalmo,
Inclina cor meum ad fa. iustiti. tuas interueni proper retrubatio-
nem. Et de sanctis patribus dicitur Iob xviij. qd respicibant in remu-
neratione. Et iterum super illud Luc. xvij. quanto mercenarij xij. dicit
glossa qd boni mercenarij sunt qui deo propter mercerendam seruerunt.
Responsio. Advertendum est qd merces dicitur illud quod aliquis
per actionem meretur tanq; premium sua actionis. Premiu[m] autem
est communis quod reddit operanti. Et quia omnime comodum est
boni ordinatum ad illis cuius est commodum: ideo illud qd est pro-
prie t immunitate merces vel premium est bonum finaliter ordinatum
ad operantem: ppter quod non potest esse ultimus finis simpliciter.
Est enim boni amarita amore concupiscentiae cum amictur ut commo-
dum. Hoc suppositum cum queritur viri in dilectione dei possit licet
haberi respectus ad mercedem. Dicendum est respectus ad mercedem
potest haberi duplicitate. Uno modo qd merces sit finis rei amaritale
modo qd sit finis illius amoris. Primo modo non est licitum in dilec-
tione dei habere respectus ad mercedem ita ut merces sit finis dei amia-
ti. Quis ratio est qd finis plus diligatur quam illud qd est ad finem.
Sed non licitum ali quid plus diligere quam deum: ergo non est licitum
diligere deum propter mercedem sic qd merces sit finis qd cum deus
dilectus ostenditur. **S**i autem intelligatur sedo modo scilicet qd merces
sit finis dilectionis non dei dilecti adhuc distinguendum est qd vel
accipitur ut finis ppter quem totaliter diligatur deus: sicut qd non
diligentur. Et si non est adhuc licitum habere oculi ad mercedem: quia
deum debemus diligere: ppter se dat qd nihil comodi extali dilectione
ne nobis cunctum multo amplius & quiescit virtus oculis debeat diligere
realium virtuosum. Omnis enim bonus est diligendus circumscripsi-
tio quoque si bonum secundum latitudinem sua sit obiectum amo-
ris. Si autem merces in teatralitate ut finis dilectionis non totaliter quin
sine illo deus diligenteretur: sed per dilectionem qui diligatur deus
intendimus quicquid beatitudinem quis diligenterus dei dicit qd certi
est elemosia qd beatitudinem non habemus: sic licet ut in dilectione
dei habere respectus ad mercedem. Litteratura est qd qui dico bona ha-
bent ratione comodi t viri est altero melius minus boni potest licite
ordinari ad maius boni sicut ad finem: nunc est ita qd dilectio dei in
via a beatitudine patric habet ratione comodi beatitudinem tamen est ali-
quid melius dilectione vice: ergo dilectio dei potest licite ordinari ad
beatitudinem ut ad mercedem: ut ad finem. Si ob autem aliquid commo-
dum sicut minus bonum qd dilectio dei viri bona temporalia: ad
ipsa non potest licite haberet respectus ut ad finem: quia contra rationem
finis est qd sit minus boni his que sunt ad finem. Et in hoc sensu viti-
peratur mercenarius xij. qui opus spirituale ordinatus ad mercedem
temporalem. Posset tamen ad ea haberet respectus ut ad aliqua admis-
ticularia in quantum omne bonum addito alio bono redditur eligi-
bilis. **A**l. per primis argumentum patet responsio & predictio: quia
non est licitum in dilectione dei habere respectus ad mercedem: qui sit
finis dei dilecti. Quia si aliquid altius ad deum plus diligetur: po-
test tamen haberet respectus ad mercedem que sit finis dilectionis.
Cper idem patet ad secundum. Quia in amicitia ciuilis potest ha-
beret respectus ad delectationes & utilitates que ex amicitia conser-
tur dum modo non habeatur ad eas respectus principaliter quia sine
eis diligendus est amicus. Et eodem modo et in dilectione dei ve-
dum est. **P**er illud similiiter patet ad autoritatem beati Berni: quia in
diligendo deum: vel in seruenda et non debet principaliter respectus
haberi ad mercedem: quin sine mercede effet deus diligendus: et si cer-
tius hoc tamquam supposito potest merces licite intendi. Et in hoc
sensu procedunt auto: ita nec in contrarium.

Naturae
lis am-
citia.

in domesticis officiis. Et super hanc fundatur amicitia economica. Quarta coniunctio est naturalis originis prout aliqui trahunt ab uno originem et super hanc fundatur amicitia naturalis patris ad filium et coniux et consanguineorum adiutum. Ex quo partem prima amicitia includitur in omnibus non concurrit in reliquis etiam ut cōmutus prior includitur in posteriori quādūq; q̄dīcū contrarium cōtin-
gar. Secundum qualibet autē hanc amicitiarum volumus amicis bona corepondētis eis in quo fundatur amicitia et cooperantur ad hoc secundum modū nostrū. De aliis autem bonis impertinetib; ad talem amicitiam non opotest nisi in necessitate. **[¶] Ad preteritū** dicendum est ad questionem que cum diligere aliquem; sit et vellicet bene-
gradus dilectionis possunt accipi secundum gradus boni voliti;
vel scđm intentione velendi; ut p̄dictum fuit. Si attendantur
in gradus boni voliti sic cum sit quoddā velle approbatōis et com-
placentie de bono habito; quoddā vero optationis et desiderii de bono
non habito; fini primi velle plus amans ex charitate extraneos me-
liores quā propinquos minus bonos iniquā coplacet nobis manus
boni in eis. Secundum autē velle desiderii et optationis equaliter di-
ligimus extraneos et propinquos propter rationem que postea fuit
super prima questione huius distinctionis. Si vero accipiat gradus
in intentione actus diligēti sic debemus magis diligere propinquos
ad illud bonum at quod eos diligimus quā extraneos meliores.
¶ Tertius paret duplicitate. Nammo quā alios diligimus ut dictum fuit
pius iniquā sunt vniū nobiscē. Sed propinquos sunt magis
vnum nobiscē quam remorticos vel extraneos quia magis sunt nobis
vniū; ergo magis sunt a nobis diligendi. Sed eo si illas intensius
diligimus respectu quorum concurrent plures rationes diligēti; sed
respectu propinquorum concurrunt plures rationes diligēti quā re-
spectu extraneorum ergo tc. Maior paret q̄ multiplicatio cause vigor-
at effectum. Minor declaratur; q̄ ad dilectionē propinquorum cōducere
rum omnes cause diligēti; cōducato in naturali origine in operi
bus domesticis; et ciuiibus; in capabilitate beatitudinis super quā
solam fundatur amor dilectionis ad extraneos et intimecos. Patet
igitur quod propinquos sunt intensius diligēti et extranei nō so-
lum dilectione naturali; sed etia; dilectione charitatis; quia in chari-
tate recipiunt ultimum finem; alle ait amicitia finē sub fine amicitia
charitatis importat actus omnium aliarum amicitiarum quib; om-
nibus concurrebit inuenit actus etiam amoris qui est non solum illarū
omnium amicitiarum sed etiam charitatis ut imperat in concurrentiis.
Ex hoc canē non sequitur q̄ malitia bona velim magis propinquos
sed solum quod bona proportionata eis fini fundamentum dilectionis
quam habemus ad eos intensius volumus eis et si facultas adiit se-
cūtus exhibemus ceteris paribus. **[¶] Ad quinimum argumentum di-**
Ad. j. p̄l.
cendum q̄ deus diligēt vnum plus q̄lūm accipiendo gradus dilec-
tionis secundum intensōne acius diligētis folium quātum ad
gradum boni voliti. Et respectu talis boni diligēt plus melior. Sed
melior est aliis q̄dīcū secundum presentē iustitiam qui nō est melior
scđm prescientiam; cēst hoc melior prescientialiter nō diligēt plus
simpliciter; quia nō est tantū bonum gratis q̄ quis habet prescientia-
ter quā est bonum glorie q̄ preparatur alia secundum proficiētiam.
Et cōde modo q̄dīcū adhuc approbatōis et complacentie de bono
habito plus diligimus meliores; sed q̄dīcū ad velle desiderii et optati-
onis de bono habēdo plus vel tantum diligimus propinquos licet
actualiter minus bonus; et p̄ter hoc est in nobis gradus intensōne
in acti diligēti p̄ter maiorē coniunctionem quā habent altius
ad nos diligēti alia. **[¶] Alter respondet cōtēr q̄ in hoc conforma-**
me dō q̄ plus diligimus eos qui nobiscē magis communicant sicut
et ipse eos qui secundum magis communicant quā nō sint idem h̄i illi. **[¶] Ad secundum dicendum q̄ si ad dilectionē propinquorum**
et charitate non concurrit alia ratio diligēti et quia quam impre-
aret charitas; tunc et extranei meliores essent magis diligēti quam
propinquū minus boni propter rationem que tangit in argumen-
to. Sed quia dilectionē propinquorum includuntur plures rationes
diligēti quam in dilectionē extranorum ut declaratum fuit. Ideo
plus diligēti sunt propinquū quam extranei.

Sententia huius distinctionis. xxx.

in general & special.

Ic queri solet. Superius dete-
minauit magister de ordine charitatis secundi quadru-
m. etiam de ordine charitatis secundi quadrum. etiam de ordine chari-

R pceptumq[ue] m[od]estu[m] q[uo]d boni
Quicquid, ut
Quarto queritur: vtrū extranei
mcliores sint magis diligēti & propinquū vel non
eius boni.
¶ Argutius q[ui] sicut apud per charitatem cō-
formamur dilectionē diuine. Sed decus magis diligēt ex-
traneum meliorē & propinquū nobis minus bonum:
ergo et nos debemus magis similiter eos diligere. ¶ Item illi sunt
magis diligendi in quib[us] perfectius reperit bonū super quod amici-
tia fundatur. Sed donū grata sup quo fundatur amicitia charitatis
perfectius ininquit in extraneis mclioribus. ¶ In ppinquis minus bonis
ergo illi sunt magis diligēti & charitatis. ¶ In contraria argut-
ior per dicti apostoli lmo. v. Si quis s[ecundu]s maxime domelicitos
curam non habet deinde negatur: et infidelis derelictus. Sed effectus ex-
terior correspedit interior affectu: ergo iiii. ¶ Responsio scicte
questionem istam primo notandum est qualiter amicitia charitatis se ha-
bet ad alias amicitias. Scō responebitur ad questionē. ¶ Quantu[m]
ad primū notandum q[ui] cum omnis amicitia fundetur in aliqua
communicatione s[ecundu]m diversitatem communicationis diversificatur ami-
citie: inuenit autem quadruplicem communicationem. Prima est omniā h[abitu] minū: etiā aliquantum conuenienter in hoc q[ui] sunt ad imagi-
nem dei sedmī q[ui] sunt capaces beatitudinis. Et si hanc communicationem
tertiam (quā latissimā) fundat charitatis amicitia non quid est in re
spiciendā naturā absolute: sed vt est capax beatitudinis. Scō com-
municatio est politica s[ecundu]m q[ui] concubus communicat in his q[ui] ad ci-
vilem vitam pertinent: s[ecundu]m hanc fundat amicitia cuiuslibet. Tertia
est economica s[ecundu]m q[ui] homines emiū domi[n]e vel familię communicat

Hec queri solet. Superioris determinatio
minaut magister de ordine charitatis secundum quadruplicem modum dilectionis. Et determinat de ordine charitatis secundum quatuormeritatem. Et dividitur in sex. Primo mouet questionem. Secundo responderet ibi sed hec comparatio. Tertio obicit in contrarium ex autoribus suis. Ibi Augustus tamquam. Quarto determinat autoritatem ibi. quod si quis sim plicitur. Quinto mouet ex dictis incidentem questionem ibi. Illud vero quod sequitur. Sexto vero determinat ibi. quidam quod hic dicitur. Hoc est dicitur. **C**on spalti sic procedit. Primo querit qui sit magis meritior unius diligenter amicos diligerre inimicos. Respondebat quod duplicitur potest intelligi comparatio ista. Unus modo ut coparetur dilectio amici ex una parte ad dilectionem amicorum et inimicorum ex altera; sic dilectio secunda est magis meritior quam prima. Alio modo quod in eodem homine comparetur dilectio amicorum ad dilectionem inimicorum et sic fuit virus actus dilectionis sive duo qui diligit amicos et inimicos semper videtur quod dilectio amicorum sit potius quia est feruentius. Arguit tamen in contrario per Augustum. qui dicit quod diligere inimicos est perfectio et non est hoc homini quod excludatur in oratione dominica cum dicitur. Dimittite nobis debita nostra scilicet nos dimittimus te. Et sic dilectio inimicorum videtur potius quam dilectio amicorum. Et responderet ad hoc secundum distinctionem supradictam quod Augustus intelligit per perfectio rem eis dilectionem quae diligunt amicos et inimicos simul quam sit illa quae diligunt solum